

Veckans växt v. 23 2011

Aftonstjärna (*Ornithogalum nutans* L.)

Aftonstjärnan är en lökväxt som växer vilt på Balkan och i Turkiet men har förvildat sig på många platser i Europa. Den beskrevs första gången i Europa 1594 och den lär ha blommat hos Olof Rudbeck den äldre i Uppsala botaniska trädgård i maj 1666. Första fynduppgift som förvildad finns publicerad av Retzius i *Kongliga Vetenskapsacademiens Handlingar* år 1769. Här kan man läsa ” Växer i Lund i Tobaksländen till-lika med *Tulipa sylvestris*, *Ornithog. umbell.* och *Scilla bifolia*. I Ljungby Araslöfs och de flästa gamla Trädgårdar, i synnerhet i gräs-fälten.”

Stjärnlöksläktet, *Ornithogalum*, är ett mycket stort släkte med omkring 200 arter i Europa, Afrika och västra Asien. De tillhör familjen *Asparagaceae*, sparrisväxter. *Ornis* betyder på grekiska fågel och *gala* betyder mjölk. Troligen syftar namnet på de vita blommorna. I gamla svenska lökkataloger heter *Ornithogalum* mjölkstjärna.

Tidigare har aftonstjärna gått under namnet *Myogalum nutans*. *Nutans* betyder nickande eller svajande och syftar på de hängande blommorna. På norska heter den nikkestjerne och på danska nikkende fuglemælk. Aftonstjärnan kan användas som snittblomma och att drivas fram inomhus i januari.

Aftonstjärnan blir 30-45 cm hög. Blommorna är silvervita på insidan med grågröna ränder på utsidan. De klocklika blommorna blir 3-5 cm stora och sitter i glesa, ensidiga klasor med upp till 20 blommor per stängel. Bladen är gröna, linjära, spetsiga och utgår 4-6 stycken från löken och kan bli upp till 1,5 cm breda med en vitaktig mittnerv. De 6 ståndarna har olikformade ståndarsträngar som är mycket bredare än ståndarknapparna. Frukten är en brett avlång kapsel. Aftonstjärnan blommar i maj-juni. Den är härdig i stora delarna i landet och påträffas framförallt vid äldre slott och herresäten.

Runt moderlöken bildas en stor mängd små sidolökar, som inte blommar de första åren. Därför bildas ofta ett hav av gröna blad med ett fåtal blommor. Där aftonstjärnan trivs kan de lätt sprida sig och bli till ett ogräs som är svår att bli av med.

Aftonstjärna kan förväxlas med skymningsstjärna, *O. boucheanum*. Denna lökväxt kan man hitta i framförallt södra och östra Skåne och den kommer ursprungligen från sydöstra Europa. Den skiljer sig från aftonstjärna genom att den har bredare blad. Blommorna är fler och mindre samt är grönare på utsidan av kalkbladen.

Text och bild: Karin Persson, Lök- och knöluppet